



Toimintaympäristön kuvaus

Porvoon kaupunkistrategian laadinta 2025–2026

Kuvauksen yhteenveto (luonnos)

Toimintaympäristön kuvauksen yhteenveto: suuntaviivoja kaupunkistrategialle

Mistä Porvoo tunnetaan

Porvoo on Suomen toiseksi vanhin kaupunki, jolla on vahva vetovoima ja omaleimainen brändi. Kaupunki tunnetaan tunnelmallisesta Vanhasta Porvoosta, kauniista ja turvallisesta asuin ympäristöstä, kaksikielisyteen perustuvasta rikkaasta yhteisöllisyydestä sekä Kilpilahden kemianteollisuuden bio- ja kiertotalouskeskittymästä.

Porvoo panostaa määrätietoisesti asukkaidensa hyvinvointiin, viihtyisään elinympäristöön ja monipuolisiin asumisratkaisuihin. Alueen kilpailukyky ja elinvoima ovat erinomaisella tasolla. Kaupunki kasvaa kestävästi pääkaupunkiseudun läheisyydessä ja itäisen Uudenmaan keskuksena.

Vahvat juuret ja ainutlaatuiset vahvuudet luovat vankan perustan tulevaisuudelle. Kansainväliset ja kansalliset trendit muokkaavat kaupungin toimintaympäristöä, mutta Porvoo voi sopeutua muutoksiin ja kääntää haasteet mahdollisuuksiksi.

Toimintaympäristöstä nousevia strategisia kysymyksiä:

- Mitkä ovat Porvoon vahvuudet?
- Missä erityisesti on strategisesti kehitettävää?
- Mistä Porvoo tulevaisuudessa tunnetaan?

Väestö kasvaa, ikääntyy ja monimuotoistuu

Porvoossa asuu noin 52 000 asukasta, ja väkiluku on kasvanut tasaisesti vuosikymmenten ajan. Vaikka porvoolaiset voivat keskimäärin hyvin, hyvinvointierot ovat kasvaneet. Väestörakenne on voimakkaassa muutoksessa: iäkkäiden määrä kasvaa nopeasti, lasten määrä vähenee ja vieraskielisten osuus kasvaa. Ilman maahanmuuttoa kaupungin väkiluku – erityisesti työkäisten osalta – kääntyisi laskuun.

Maahanmuutto on jo nyt merkittävin väestönkasvun lähde ja elinvoiman edellytys. Uusien porvoolaisten onnistunut kotouttaminen on avain kaupungin elinvoimaan ja menestykseen. Se vähentää yhteiskunnan polarisoitumista, lisää keskinäistä luottamusta ja kasvattaa työvoiman määrää.

Kaupungin palveluiden ja rakenteiden on kehityttävä vastaamaan muuttuvia tarpeita. Miten vastaamme muutokseen?

Toimintaympäristöstä nousevia strategisia kysymyksiä:

- Miten kaupungin palvelut, palvelurakenne ja osaaminen mukautuvat muuttuvaan väestörakenteeseen?
- Kuinka varmistamme, että uudet porvoolaiset kokevat osallisuutta ja löytävät paikkansa yhteisössä?
- Millä keinoilla tuemme kotoutumista, työllistymistä ja viihtymistä Porvoossa?

Ilmasto- ja luontokriisi pakottavat toimimaan

Ihmisen aiheuttama ilmastonmuutos ja sen aikaansaamat vaikutukset heijastuvat jo tänä päivänä laajasti koko yhteiskuntaan, ja vaativat ratkaisuja ja sopeutumistoimia joka sektorilla. Samaan aikaan luonnon monimuotoisuus on heikentynyt huolestuttavan nopeasti ja käynnissä on kuudes suuri sukupuuttoaalto.

Porvoon kaupunki on tehnyt määrätietoista ja tuloksekasta ilmasto- ja ympäristötyötä jo pitkään: vuosien 2007–2023 välisenä aikana Porvoon kokonaispäästöt ovat pienentyneet 50 prosenttia ja päästöt asukasta kohden 54 prosenttia. Porvoo pärjää kansallisessa ilmastopäästöjen vertailussa valtakunnallista keskiarvoa paremmin, mutta hiilineutraalisuus vuoteen 2030 mennessä karkaa silti käsistä. Suurimman päästölähteen, lähes puolet kokonaispäästöistä, Porvoossa muodostaa tieliikenne (ei sisällä päästökauppaan kuuluvien teollisuuslaitosten polttoaineiden käyttöä, teollisuuden sähkönkulutusta, teollisuuden jätteiden käsittelyn päästöjä eikä kuorma-, paketti- ja linja-autojen läpiajoliikennettä).

Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, hyvä ilmanlaatu, puhtaat vesistöt, monimuotoinen luonto ja vehreät kaupunkitilat eivät ole vain ympäristökysymyksiä. Ne ovat ennen kaikkea hyvinvoinnin, viihtyisyyden ja elinvoimaisuuden edellytyksiä.

Toimintaympäristöstä nousevia strategisia kysymyksiä:

- Minkälaista kunnianhimon tasoa kaupungin pitäisi tavoitella ilmasto- ja ympäristötyössään?
- Mitä Porvoon erityispiirteitä ilmasto- ja ympäristötyöllä tulisi vahvistaa ja suojata?

Toimiva ja turvallinen kaupunki

Kaupungin keskeinen tehtävä on varmistaa asukkaille toimiva ja turvallinen arki ja sujuva asiointi kaupungin palveluissa. Turvallinen arki tarkoittaa sujuvaa, ennakoitavaa ja luottamusta herättävää elämää. Kaupunki turvaa asukkaidensa elämän perusedellytyksiä monin tavoin, mutta varautuu toimimaan myös poikkeustilanteissa.

Porvoossa asukkaiden hyvinvointi on keskimäärin hyvällä tasolla. Hyvinvointi ei kuitenkaan jakaudu tasaisesti eri väestöryhmien tai alueiden välillä, ja eriarvoistuminen on tunnistettu huolestuttavana ilmiönä myös Porvoossa.

Kaupungilla on lakisääteinen velvollisuus edistää asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä yhteistyössä muiden toimijoiden, kuten Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa. Porvoossa on tunnistettu kolme keskeistä kehittämiskohdetta: mielen hyvinvointi, terveelliset elämäntavat ja osallisuus. Olennaisinta on tunnistaa ennakoivasti tulevien päätösten vaikutukset eri väestöryhmiin, erityisesti lapsiin, vammaisiin ja toimintarajoitteisiin henkilöihin. Myös esteettömyys, saavutettavuus sekä ikääntyneiden ja kansainvälisten asukkaiden määrän kasvu korostuvat.

Digitaalisten palveluiden ja viestintävälineiden kehitys on parantanut kaupunkilaisten asiointimahdollisuuksia, mutta samalla viestintä- ja keskusteluympäristö on muuttunut haastavammaksi. Polarisaatio ja tunnepohjainen vastakkainasettelu ovat lisääntyneet ja asukkaat ovat jakaantuneet yhä selvemmin aktiivisiin ja osallistuviin sekä politiikasta ja puolueista vieraantuneisiin ja syrjäytyviin. Tämä murentaa luottamusta ja haastaa perinteisiä osallistumistapoja ja demokratian toimivuutta.

Demokratia voi kypsyä, jos yksilöt, yhteisöt ja instituutiot ottavat vastuuta yhteisestä keskustelukulttuurista. Muutos on mahdollinen – mutta se vaatii tietoista työtä, pitkäjänteisyyttä ja halua kuunnella myös toisia.

Toimintaympäristöstä nousevia strategisia kysymyksiä:

- Kuinka kehitämme sujuvaksi koettua asiointia kaupungin kanssa?
- Miten parannamme luottamusta, keskinäistä arvostusta korostavaa keskustelukulttuuria ja toisten kuuntelua?
- Minkälaiset vuorovaikutus- ja osallistumiskeinot toimivat muuttuneessa maailmassa?
- Kuinka voimme vähentää eriarvoisuutta ja lisätä turvallisuudentunnetta?

Yritykset ja elinkeinoelämä hyvän tulevaisuuden mahdollistajina

Porvoossa on vireä ja monipuolinen elinkeinoelämä, joka tarjoaa runsaasti työmahdollisuuksia. Kaupungin työpaikkaomavaraisuus on korkea, ja pienyritysten määrä on kasvanut tasaisesti. Porvoossa on muutama suuri kansainvälinen työnantaja ja toisaalta myös paljon mikroyrityksiä, erityisesti palvelualoilla. Keskikokoisia ja kasvuhakuisia yrityksiä on sen sijaan melko vähän.

Kilpilahden alueella sijaitsee Pohjoismaiden suurin kemianteollisuuden keskittymä, jota kehitetään kohti entistä kestävämpiä ja ilmastoystävällisempiä ratkaisuja. Lähes joka viides Porvoossa sijaitseva työpaikka on Kilpilahdessa.

Matkailu tuo kaupunkiin merkittävää taloudellista hyötyä ja työpaikkoja. Vanhalla Porvoolla on miljoonien eurojen brändiarvo. Matkailu tukee laajasti paikallistaloutta – ravintolat, hotellit, erikoisliikkeet ja palveluyritykset hyötyvät matkailijoiden tuomasta kysynnästä. Matkailualan kehittämisessä on korostunut vihreä ja digitaalinen siirtymä, vastuullisuus sekä yhteistyö eri toimijoiden välillä.

Työttömyysaste on tällä hetkellä korkea koko Suomessa. Porvoossa työttömyysaste on hiukan korkeammalla tasolla kuin maassa keskimäärin, mutta tilanne on kuitenkin parempi kuin pääkaupunkiseudulla. Työvoimapalveluiden siirtyminen valtiolta kaupunkien vastuulle tarjoaa mahdollisuuden kehittää työllistämistä entistä tehokkaammin – paikallistasolla tunnetaan parhaiten sekä työnantajien että työnhakijoiden tarpeet.

Toimintaympäristöstä nousevia strategisia kysymyksiä:

- Miten voimme edistää pienten ja keskisuurten yritysten kasvua ja uusien työpaikkojen syntymistä?
- Kuinka kaupunki voi tukea Kilpilahden alueen kestävästä kehitystä ja rakennemuutosta?
- Kuinka kehitämme Porvoota matkailukaupunkina?
- Mikä on keskeisintä työllisyyden edistämisessä?

Heikkenevä taloustilanne – henkilöstö kaupungin keskeinen voimavara

Porvoon kaupungin talousnäkyvät ovat heikentymässä. Yhteisöverotulot laskevat merkittävästi ja valtionosuusuudistus uhkaa leikata kaupungin tuloja. Samalla kaupungin korkea investointitaso kasvattaa lainakantaa merkittävästi lähivuosina.

Tällä hetkellä Porvoo panostaa palveluihin noin 20 % enemmän kuin verrokkikaupungit – keskimäärin 500 euroa enemmän asukasta kohden vuodessa. Talouden liikkumavara määrittää mahdollisuudet investoida palveluihin ja kehityshankkeisiin. Lapsimäärän väheneminen aiheuttaa painetta erityisesti kasvun ja oppimisen toimialalla, joka muodostaa yli puolet kaupungin henkilökunnasta ja menoista.

Kaupunkiorganisaatio toimii jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä, jossa ennakointi ja ketteryys ovat avainasemassa. Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö on avainasemassa laadukkaiden ja tehokkaiden palveluiden tuottamisessa. Kaupungin henkilöstö täytyy mitoittaa oikein ja henkilöstön osaamista hyödyntää yli organisaatorakenteiden, jotta toiminta on sujuvaa ja veronmaksajien resurssit tehokkaassa käytössä. Strateginen henkilöstösuunnittelu auttaa reagoimaan tehokkaasti muuttuviin tarpeisiin ja mahdollisuuksiin.

Toimintaympäristöstä nousevia strategisia kysymyksiä:

- Mitä priorisoimme ja painotamme, kun kaupungin taloutta täytyy sopeuttaa?
- Kuinka varmistamme talouden tasapainon pitkällä aikavälillä, kun suhdannetilanne ja yhteisöverotulot vaihtelevat?
- Miten huolehdimme siitä, että kaupungilla on oikean kokoinen ja osaava henkilöstö vastaamaan nykyisiin ja tuleviin tarpeisiin?

Laadukasta varhaiskasvatusta ja opetusta – sopeutuen lapsimäärän laskuun

Porvoo tarjoaa suomen- ja ruotsinkielisiä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen palveluita tuhansille lapsille ja nuorille. Tällä hetkellä palveluita tuotetaan yhteensä 79 koulussa, päiväkodissa tai perhepäivähoitopaikassa. Lapsimäärän väheneminen edellyttää kuitenkin palvelurakenteen muutoksia tulevina vuosina.

Lasten ja nuorten hyvinvointi, oppimisen tasa-arvo ja osallisuus ovat yhteisömme peruspilareita. Tavoitteena on tukea kasvua turvalliseen tulevaisuuteen, jossa jokainen lapsi voi kehittyä osaavaksi ja onnelliseksi kansalaiseksi. Perheiden, huoltajien ja kulttuurien moninaisuus sekä mielenterveyden haasteet korostavat vahvojen tukirakenteiden ja monenlaisen yhteistyön merkitystä. Varhainen tuki, erityisopetus ja oppilashuollon palvelut mahdollistavat yksilöllisen avun lapsille ja perheille.

Toimintaympäristöstä nousevia strategisia kysymyksiä:

- Miten parannamme lasten ja nuorten oppimista ja digitaitoja?
- Kuinka rakennamme monimuotoisia, joustavia ja tasa-arvoisia kasvatus- ja opetuspalveluita ja miten muutamme palvelurakennetta lapsimäärän vähentyessä?
- Kuinka vahvistamme perheiden, lasten ja nuorten osallisuutta ja toimintakykyä?

Vetovoimaista vapaa-aikaa ja tapahtumia

Vapaa-aikaan ja viihtymiseen liittyvillä palveluilla ja tapahtumilla on tärkeä merkitys kaupungin pitovoimatekijänä. Kaupunki tarjoaa asukkaille kulttuuri-, kirjasto-, liikunta-, ja nuorisopalveluita sekä Kansalaisopiston ja Taideoppilaitoksen toimintaa. Palvelut luovat asukkaille hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia. Ne ovat tärkeä osa myös Porvoon vetovoimaa.

Porvoo on halunnut profiloitua aktiivisena tapahtumakaupunkina, jossa järjestetään vuosittain satoja kulttuuri-, urheilu- ja yhteisötapahtumia. Tapahtumat lisäävät kaupungin kävijämääriä, tukevat paikallista yrittäjyyttä ja tarjoavat mahdollisuuksia uusille yrityksille.

Jo nykyisellään kaupunki panostaa vapaa-ajan palveluihin ja tapahtumiin merkittävästi. Kokonniemen liikuntakeskushankkeen sekä Taidetehtaan palveluiden kehityksen myötä kaupungin panostukset näihin palveluihin kuitenkin kasvavat edelleen merkittävästi.

Toimintaympäristöstä nousevia strategisia kysymyksiä:

- Miten priorisoimme vapaa-aikaan ja viihtymiseen liittyviä palveluita kaupungin taloustilanteen heikentyessä?
- Miten voimme elävöittää kaupunkielämää entisestään?

Monipuolinen kaupunkirakenne ja hyvä saavutettavuus

Porvoon kaupunkirakenne on monipuolinen, ja se tarjoaa monenlaisia mahdollisuuksia asumiseen, elämiseen ja vierailuun niin historiallisessa keskustassa kuin uusissa viihtyisissä kaupunginosissa, rauhallisissa lähiöissä, maaseudulla ja saaristossa.

Kaupungissa on käynnissä tai suunnitteilla useita kaupunkikehityshankkeita, joiden tavoitteena on parantaa elinympäristöä, sujuvoittaa liikkumista, vahvistaa alueiden vetovoimaa ja kaupungin kasvumahdollisuuksia: Kokonniemen liikuntakeskus, Puistokatu, Porvoon tori, Länsirannan ja Gammelbackan kehittämishankkeet, joukkoliikennejärjestelmä ja Itäradan suunnittelu. Suuria osayleiskaavahankkeita on käynnissä niin keskustan alueella, Kilpilahden ja Kulloon ympäristössä kuin eteläisen Porvoon saaristo- ja maaseutualueilla.

Porvoon keskusta on viime vuosina ollut houkutteleva ympäristö rakentaa asuntoja ja kauppia kansallisesta matalasuhdanteesta huolimatta. Keskustaan on rakenteilla yli 500 asuntoa kattavien palvelujen, kauppajen, koulujen ja joukkoliikenteen äärelle. Länsirannalla on rakenteilla iso hybridikortteli, joka sisältää hypermarketin, hotellin ja asuntoja. Kaupunki on ottanut käyttöön uuden joukkoliikennejärjestelmän, jonka matkustajamäärät ovat lähteneet kasvuun aikaisempaa paremman palvelutason myötä.

Toimintaympäristöstä nousevia strategisia kysymyksiä:

- Miten rakennamme ja kehitämme Porvoon näköistä kaupunkia?
- Mitkä ovat tärkeimmät kaupunkikehityshankkeet, joissa Porvoon täytyy onnistua?
- Valtion tuki kohtuuhintaiselle asuntotuotannolle on vähenemässä. Minkälaista asumista ja asuntopolitiikkaa Porvoon haluaa edistää jatkossa?